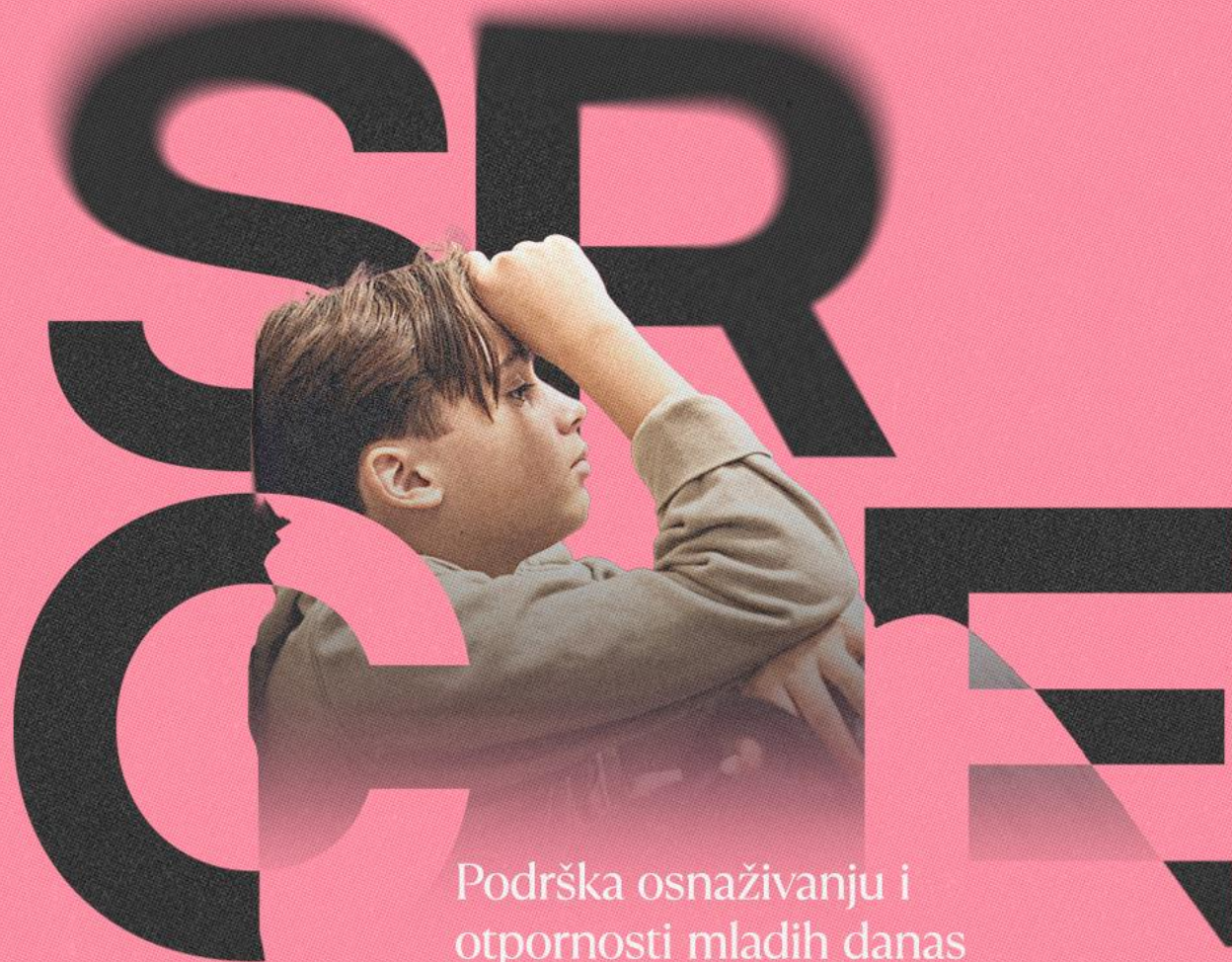

CSRE

Podrška osnaživanju i
otpornosti mladih danas

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

Centar za
građansko
obrazovanje | Centre
for Civic
Education

Ministarstvo
javne uprave

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

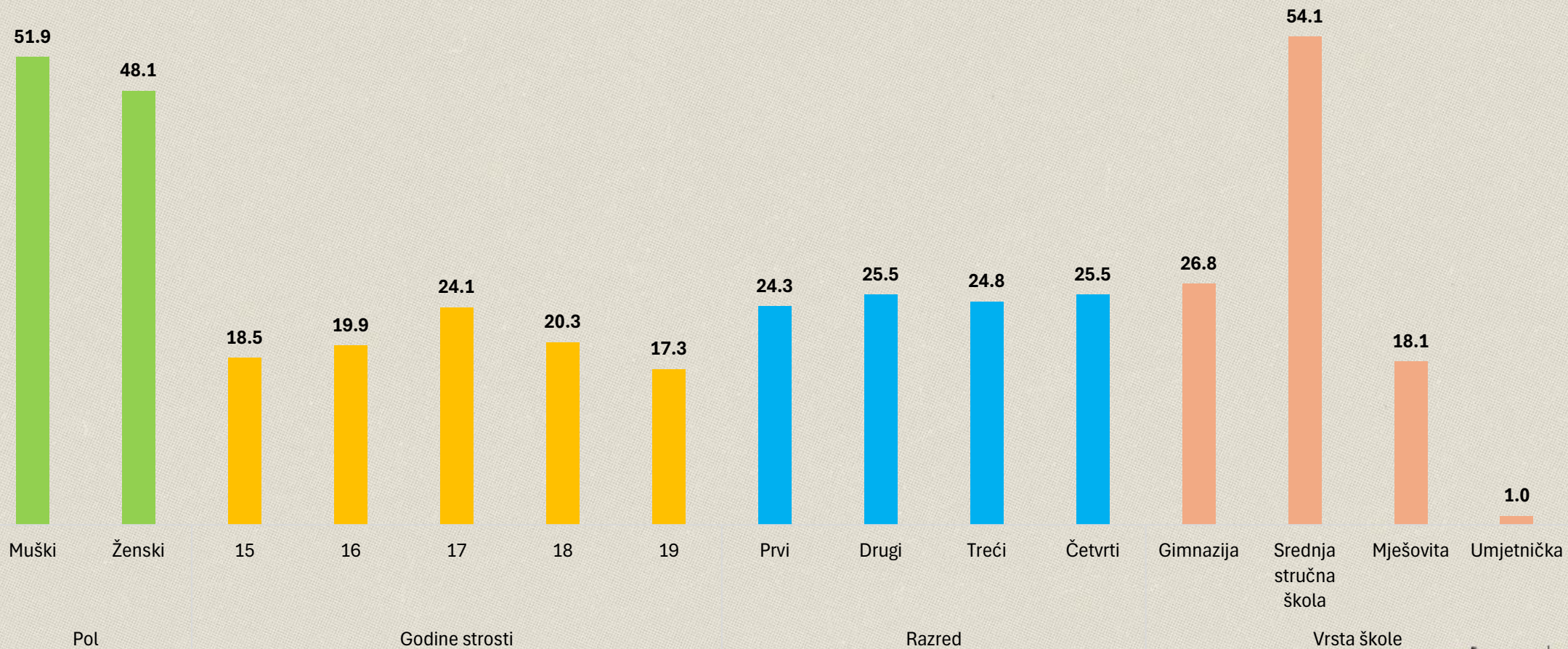
Stavovi učenika i učenica o vršnjačkom nasilju u srednjim školama Crne Gore

Jun 2024.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

DEMOGRAFIJA

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

METODOLOGIJA

Realizacija:	Prikupljanje podataka obavljeno od 04. do 15. juna 2024. godine
Ciljna grupa:	Učenici/e srednjih škola starosti od 15 do 19 godina
Veličina uzorka:	1000 učenika/ca
Tip uzorka:	Troetajni, stratifikovani, slučajni uzorak
	Prva etapa: region
	Druga etapa: domaćinstvo prostim slučajnim uzorkom
	Treća etapa: član/ica domaćinstva metoda rođendana
Metod prikupljanja podataka:	CAPI prosječne dužine 10 minuta

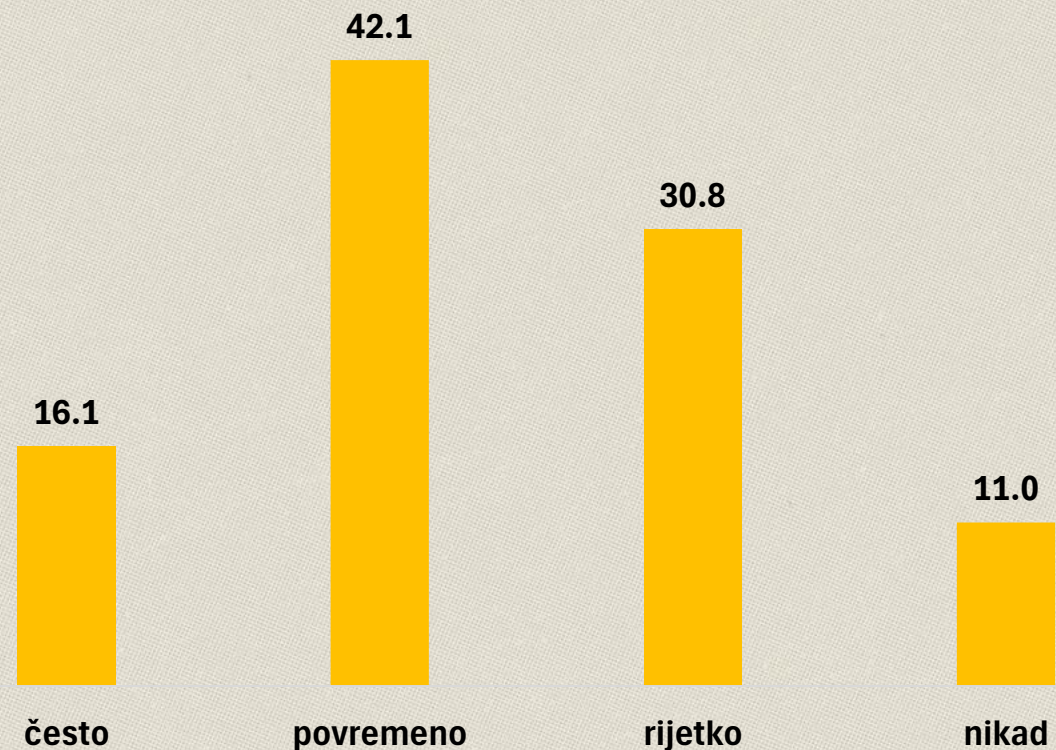
I Prisustvo i vrste vršnjačkog nasilja

Koliko je vršnjačko nasilje prisutno u tvojoj školi/sredini?

Dominantna većina učenika/ca smatra da je vršnjačko nasilje u određenoj mjeri prisutno u njihovoj školi/sredini, pri čemu najveći broj (42.1%) navodi da je **povremeno prisutno**, dok je 16.1% onih koji smatraju je takvo nasilje **često prisutno**.

Da je vršnjačko nasilje **rijetko prisutno** odgovorilo je manje od trećine (30.8%) učenika/ca.

Samo 11% učenika/ca smatra da vršnjačko nasilje **nikada nije prisutno** u njihovoj školi/sredini.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Koja vrsta vršnjačkog nasilja je najzastupljenija u tvojoj školi/sredini?

Najzastupljeniji oblik vršnjačkog nasilja u školama je **psihičko nasilje** (omalovažavanje, ogovaranje, vrijeđanje), koje navodi 30.9% učenika/ca.

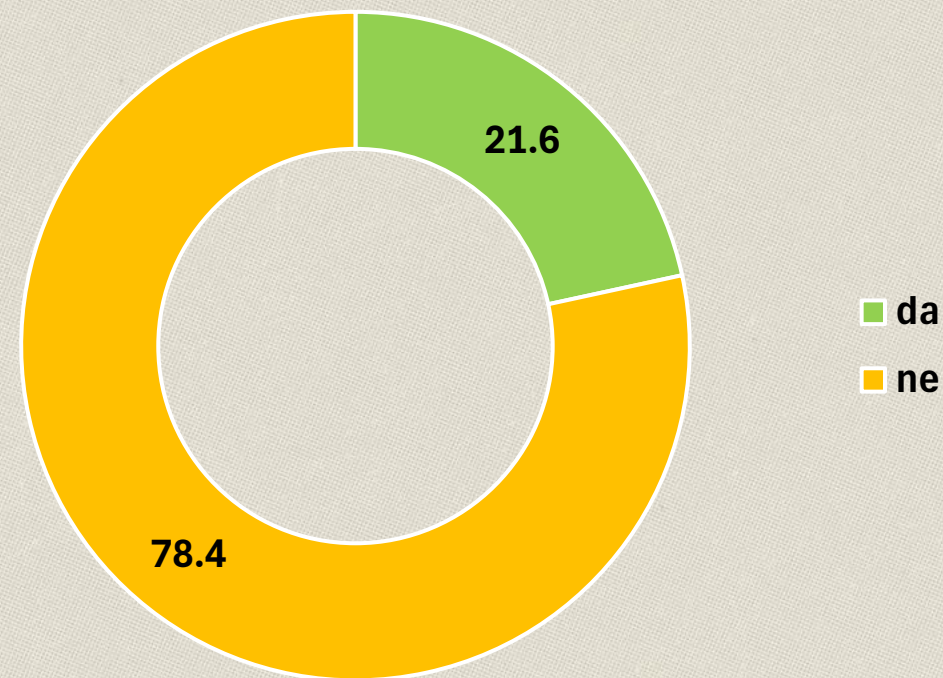
Približno je podjednaka percepcija zastupljenosti **fizičkog** (21.2%), **socijalnog** (20.5%), kao i **digitalnog nasilja** (19.3%) među učenicima/ca, dok je **seksualno nasilje** značajno manje prisutno, odnosno navodi ga 8.1% učenika/ca.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li si ti nekada bio žrtva vršnjačkog nasilja?

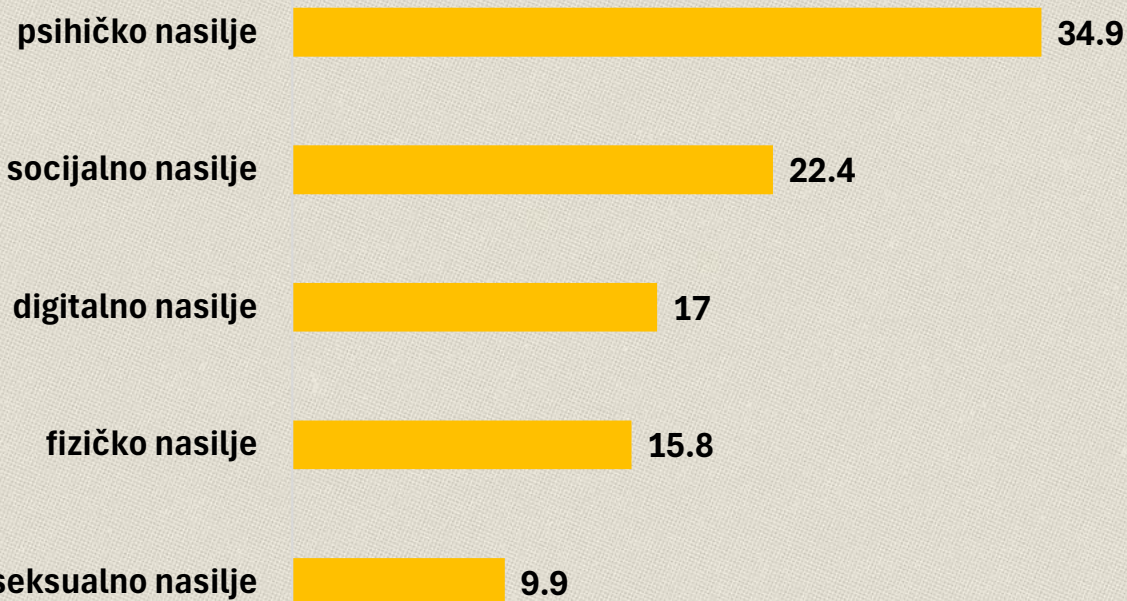
Svaki peti učenik/ca (21.6%) izjavljuje da je bio žrtva vršnjačkog nasilja, dok više od tri četvrtine učenika/ca (78.4%) nije imalo takvo iskustvo.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ako ste odgovorili sa DA, navedite od koje vrste nasilja ste bili žrtva (moguće je odabrati više odgovora):

Učenici/ce koji su naveli da su bili **žrtve vršnjačkog nasilja** najčešće su doživjeli **psihičko nasilje** (34.9%), a zatim slijede socijalno (22.4%) i digitalno nasilje (17%).

Fizičko nasilje iskusilo je 15.8% učenika/ca, dok 9.9% navodi da je imalo iskustva sa seksualnim nasiljem.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

II Odgovornost i uzroci vršnjačkog nasilja

Koga smatraš odgovornim za vršnjačko nasilje u tvojoj školi/sredini?

Najveći procenat učenika/ca, skoro četvrtina (24.2%) smatra porodicu, odnosno porodično vaspitanje, odgovornim za vršnjačko nasilje u njihovoj školi/sredini.

Slijede internet i društvene mreže (21.8%), te opšte stanje u društvu (19.9%).

Obrazovne ustanove i nadležni organi su podjednako odgovorni prema mišljenju 12.8% učenika/ca, dok mediji imaju manji uticaj (6.9%).

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Šta misliš, koji su glavni uzroci vršnjačkog nasilja?

Diversifikovani su uzroci vršnjačkog nasilja, a kao glavne uzroke učenici/ce navode uticaj vršnjaka (14.6%), porodične probleme (10.0%), zloupotrebu supstanci kao što su droga i alkohol (9.6%), i pristup i izloženost medijima i internetu bez nadzora (9.4%).

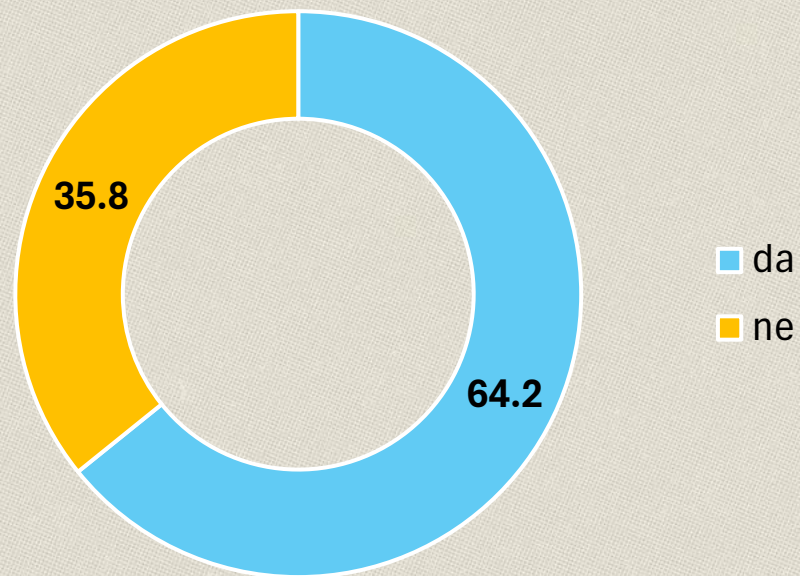
Takođe, tu su mentalno zdravlje i emocionalni problemi (8.1%), želja za prihvatanjem ili dokazivanjem u grupi (7.5%), socijalno-ekonomske prilike (6.8%), pretrpljeno nasilje ili zlostavljanje (6.4%), diskriminacija ili socijalna isključenost (5.9%), odsustvo ili nedostatak pozitivnih uzora (5.9%), nedostatak obrazovnih prilika (5.7%), nedostatak komunikacije i podrške u porodici ili školi (5.7%), i nedostatak vanškolskih aktivnosti i hobi grupa (4.1%).

III Iskustva i prijavljivanje nasilja

Ukoliko si bio žrtva vršnjačkog nasilja, da li si to nekom prijavio?

Među učenicima koji su bili žrtve vršnjačkog nasilja, **64.2% njih je prijavilo nasilje**, dok 35.8% učenika/ca nije prijavilo da su bili žrtve nasilja.

Ovi rezultati ukazuju da većina učenika/ca osjeća potrebu ili hrabrost da prijavi nasilje, ali značajan broj njih, više od jedne trećine, još uvijek ne prijavljuje ove incidente.

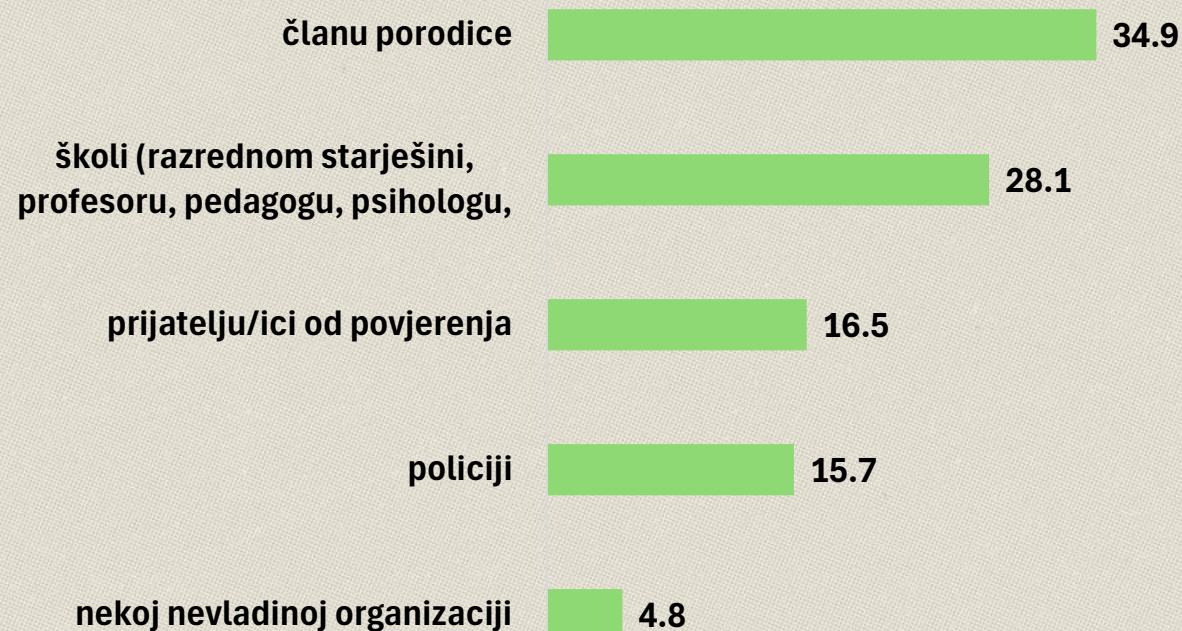

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ukoliko si prijavio, kome si prijavio?

Među učenicima/cama koji su prijavili vršnjačko nasilje, najveći procenat, odnosno preko trećine (34.9%) je to prijavilo **članu porodice**.

Školi je prijavilo nasilje 28.1% učenika/ca, **prijatelju/ici od povjerenja** 16.5%, **policiji** 15.7%, i 4.8% nekoj nevladinoj organizaciji.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ukoliko je odgovor NE, upiši razlog/e zbog čega ne bi prijavio:

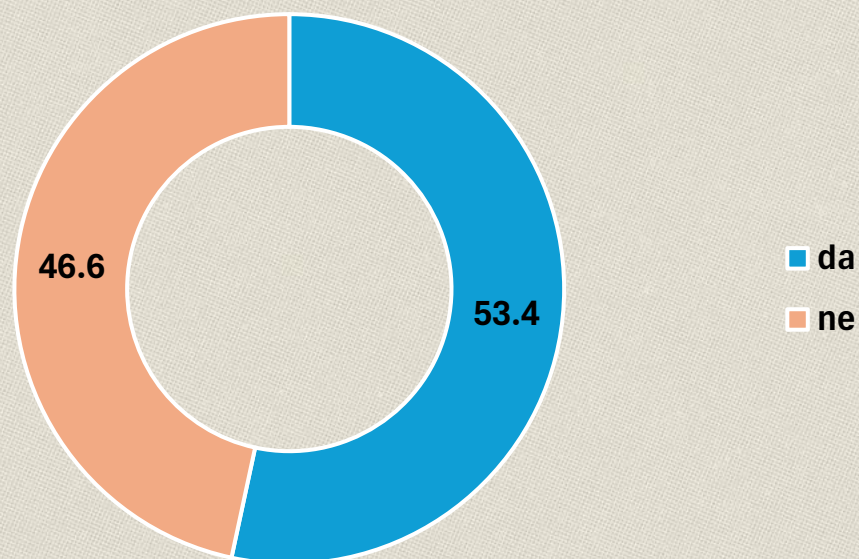
Ovo pitanje je bilo postavljeno **u formi otvorenog pitanja**, pa su odgovori su grupisani u nekoliko glavnih kategorija, koje se mogu sumirati i interpretirati na sljedeći način:

- **strah od negativnih posljedica i osude:** mnogi učenici/e navode strah da bi prijavljivanje nasilja moglo dovesti do dodatnih problema sa nasilnikom ili do povećanja nasilja;
- **strah od osude vršnjaka:** učenici/e se boje da bi ih vršnjaci/kinje nazivali špijunima ili ih ismijavali;
- **nepovjerenje u efikasnost prijavljivanja:** neki učenici/e smatraju da prijavljivanje nasilja ne bi dovelo do ikakvih promjena ili rješenja problema;
- **samopouzdanje u rješavanje situacije:** jedan broj učenika/ca vjeruju da mogu sami da se izbore sa problemom ili ne žele da drugi budu uključeni;
- **ignorisanje ili minimiziranje nasilja:** neki učenici/e ne smatraju određene oblike nasilja ozbiljnim i vjeruju da ih treba ignorisati;
- **nedostatak povjerenja u institucije i podršku:** jedan broj učenika/ca smatra da nadležni (nastavnici, škola) neće adekvatno reagovati;
- **neodlučnost i neznanje:** neki učenici/e nisu sigurni kome bi trebali prijaviti nasilje.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li poznaješ nekog ko je bio žrtva vršnjačkog nasilja?

Nešto više od polovine učenika/ca (53.4%) izjavilo je da poznaje nekoga ko je bio žrtva vršnjačkog nasilja, dok 46.6% učenika/ca ne poznaje nikoga ko je bio žrtva vršnjačkog nasilja.

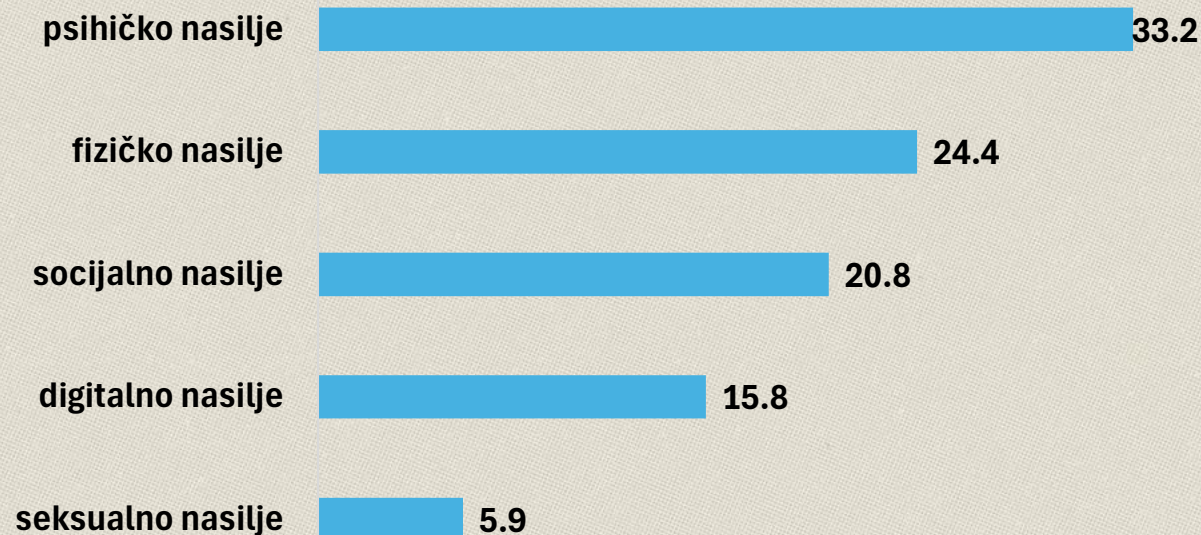

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ako ste odgovorili sa DA navedite kojoj vrsti nasilja je bila izložena osoba koju poznajete

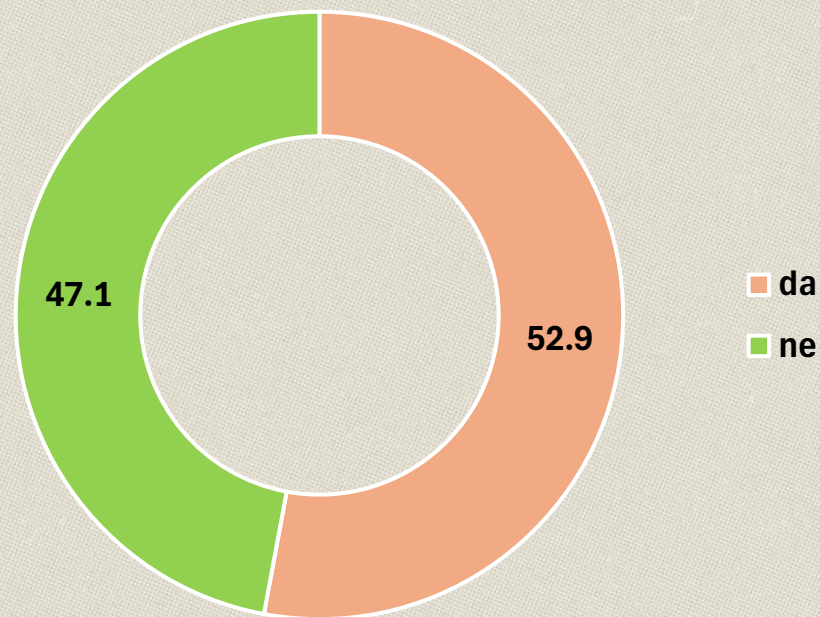
Među učenicima koji poznaju nekoga ko je bio žrtva vršnjačkog nasilja, 33.2% izjavilo je da je ta osoba bila izložena psihičkom nasilju.

Fizičko nasilje prisutno je u 24.4% slučajeva, socijalno u 20.8%, digitalno u 15.8%, a seksualno nasilje 5.9% slučajeva.

Da li je ta osoba prijavila nasilje?

Nešto više od polovine učenika/ca (52.9%) izjavilo je da je osoba koju poznaju, a koja je bila žrtva vršnjačkog nasilja, prijavila nasilje, dok 47.1% učenika/ca navodi da ta osoba nije prijavila nasilje.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ako DA, kome je prijavila?

Među učenicima/cama koji poznaju nekoga ko je prijavio vršnjačko nasilje, podjednak je broj onih koji navode da je nasilje prijavljeno članu porodice ili školi – po 30.8%.

Policiji je nasilje prijavilo 18.7%, prijatelju/ici od povjerenja 13.7%, nekoj nevladinoj organizaciji 3.4%, dok 2.5% učenika/ca ne zna kome je nasilje prijavljeno.

Koliko često si svjedočio slučajevima vršnjačkog nasilja?

Jedna trećina učenika/ca (33.5%) izjavila je da nikada nije svjedočila slučaju vršnjačkog nasilja.

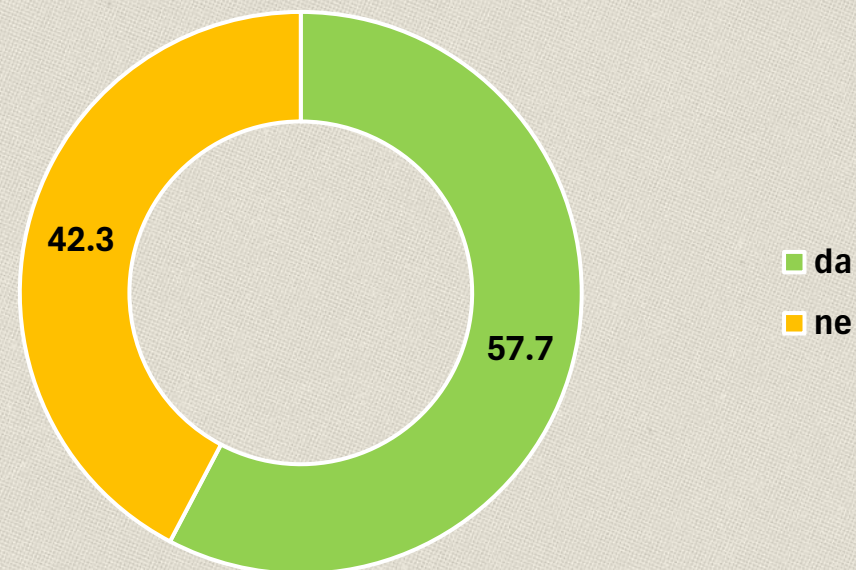
Na drugoj strani, 11.9% učenika/ca navodi da svjedoči nasilju svakodnevno, 13.6% jednom sedmično, 14.4% jednom mjesečno, 13.4% jednom godišnje, dok 13.3% učenika/ca svjedoči nasilju više puta godišnje.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ukoliko si svjedočio slučajevima vršnjačkog nasilja, da li si to nekome prijavio?

Većina učenika/ca (57.7%) koji su svjedočili slučajevima vršnjačkog nasilja izjavilo je da su to nekome prijavili, dok 42.3% učenika/ca nije prijavilo slučajeve nasilja.

Ako DA, kome?

Među učenicima/cama koji su prijavili slučajeve vršnjačkog nasilja kojima su svjedočili, 35.8% ih je prijavilo članu porodice.

Školi je to prijavilo 28.5% učenika/ca, prijatelju/ici od povjerenja 15.9%, policiji 15.1%, a nekoj nevladinoj organizaciji prijavilo je 3.8% učenika/ca.

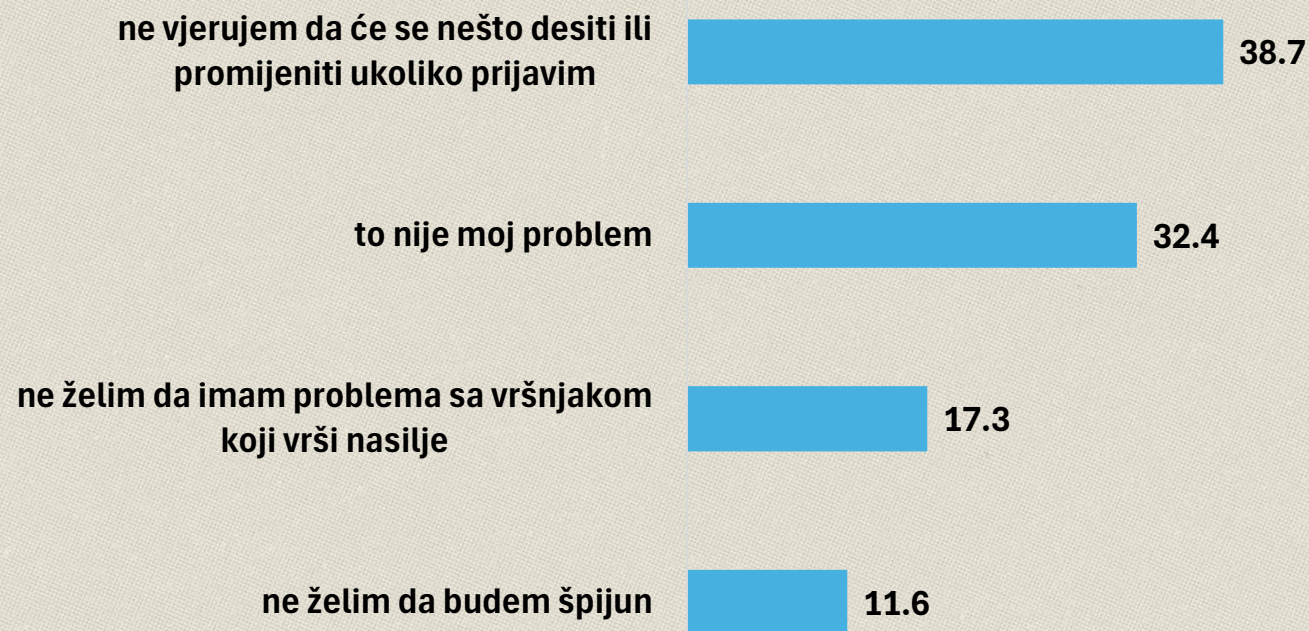
Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ako NE, koji je razlog za to?

Među učenicima/cama koji nisu prijavili slučajeve vršnjačkog nasilja kojima su svjedočili, 38.7% navodi da ne vjeruju da će se nešto desiti ili promijeniti ukoliko prijave nasilje.

Na drugoj strani 32.4% učenika/ca je navelo da to nisu vidjeli kao njihov problem, dok 17.3% ne želi da ima problema sa vršnjakom koji vrši nasilje.

Jedan dio (11.6%) navodi kao razlog to što ne želi da bude špijun.

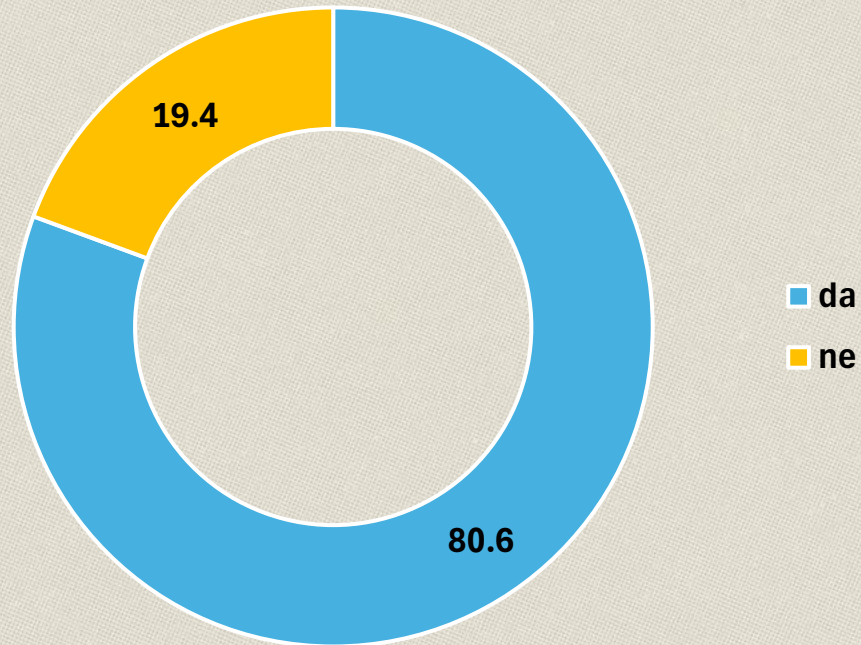

IV Stavovi i percepcije učenika/ca

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ukoliko bi bio žrtva vršnjačkog nasilja da li bi to prijavio?

Preko četiri petine (80.6%) učenika/ca izjavilo je da bi prijavilo vršnjačko nasilje ukoliko bi bili žrtve, dok 19.4% učenika/ca ne bi prijavilo nasilje.

Ovi rezultati pokazuju na **visok nivo spremnosti među učenicima/cama da prijave vršnjačko nasilje**, ali upozoravaju na ne mali broj onih koji i dalje ne bi prijavio nasilje, što upućuje na potrebu za dodatnom edukacijom i podrškom.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ako DA, kome bi prijavio?

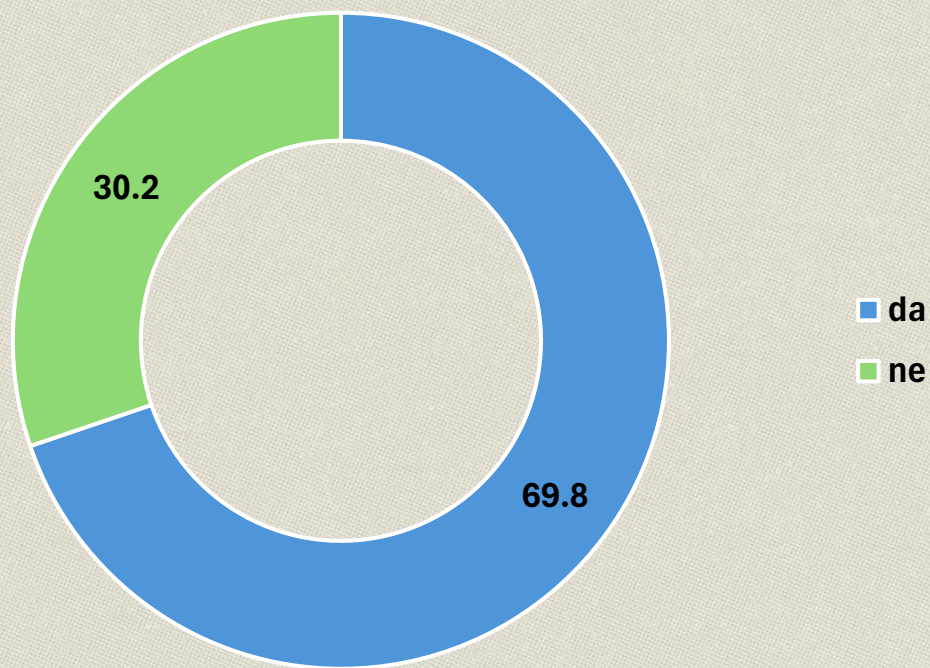
Ukoliko bi bili žrtve vršnjačkog nasilja, 36.0% učenika/ca navodi da bi to prijavili članu porodice.

Školi bi prijavilo 27.9% učenika/ca, policiji 16.0%, prijatelju/ici od povjerenja 15.2%, a 4.9% učenika/ca nekoj nevladinoj organizaciji.

Ukoliko do sada nisi svjedočio vršnjačkom nasilju, a to bi se desilo, da li bi taj slučaj prijavio?

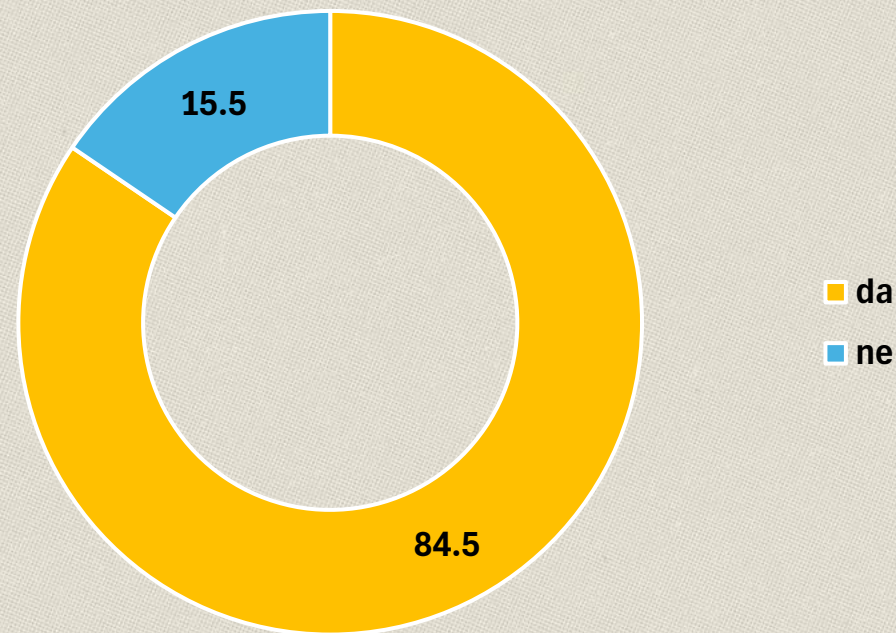
Dominantna većina (69.8%) učenika/ca koji do sada nisu svjedočili vršnjačkom nasilju izjavilo je da bi prijavili takav slučaj ukoliko bi se desio, dok 30.2% učenika/ca ne bi prijavilo slučaj vršnjačkog nasilja.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ukoliko bi prijavio, da li bi to prijavio školi?

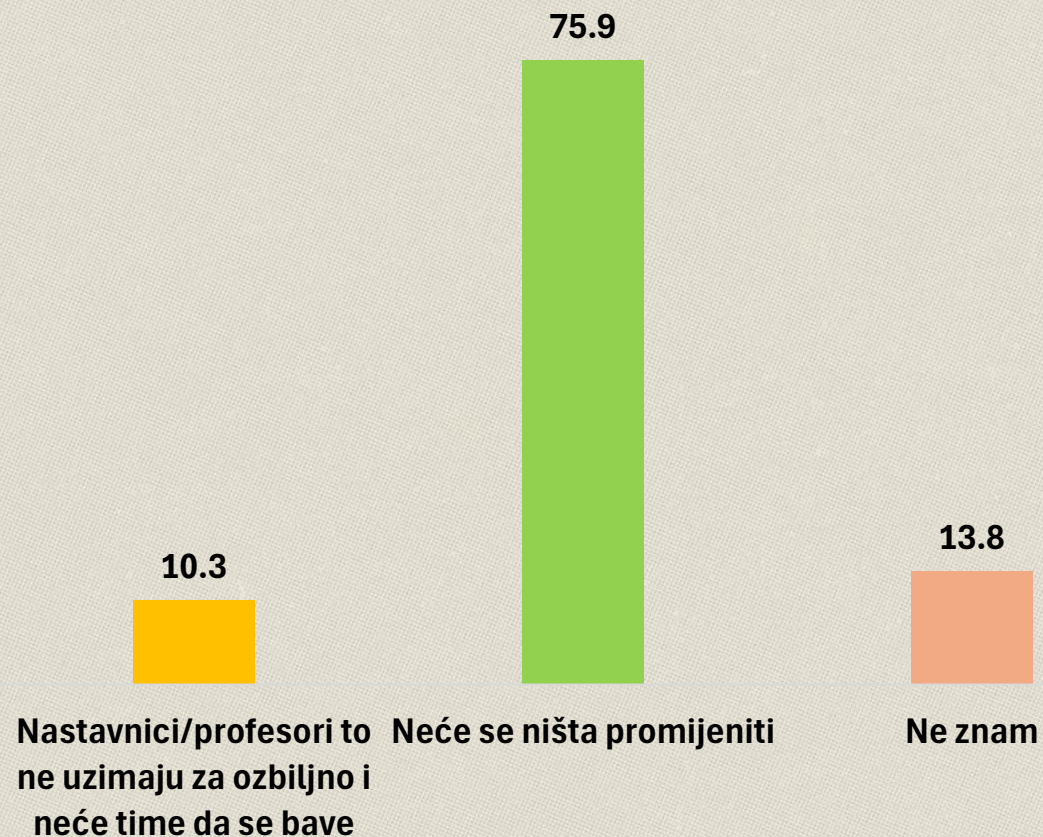
Ogromna većina (84.5%) učenika/ca, koji do sada nisu svjedočili vršnjačkom nasilju, izjavilo je da bi prijavilo slučaj vršnjačkog nasilja školi, dok 15.5% učenika/ca ne bi prijavilo takav slučaj školi.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ukoliko ne bi prijavio školi, koji su razlozi za to?

Među učenicima koji do sada nisu svjedočili vršnjačkom nasilju, a koji ne bi u budućnosti prijavili vršnjačko nasilje školi, 75.9% smatra da se ništa neće promijeniti.

Dalje, svaki deseti učenik/ca (10.3%) vjeruje da nastavnici i profesori to ne uzimaju za ozbiljno i neće se time baviti.

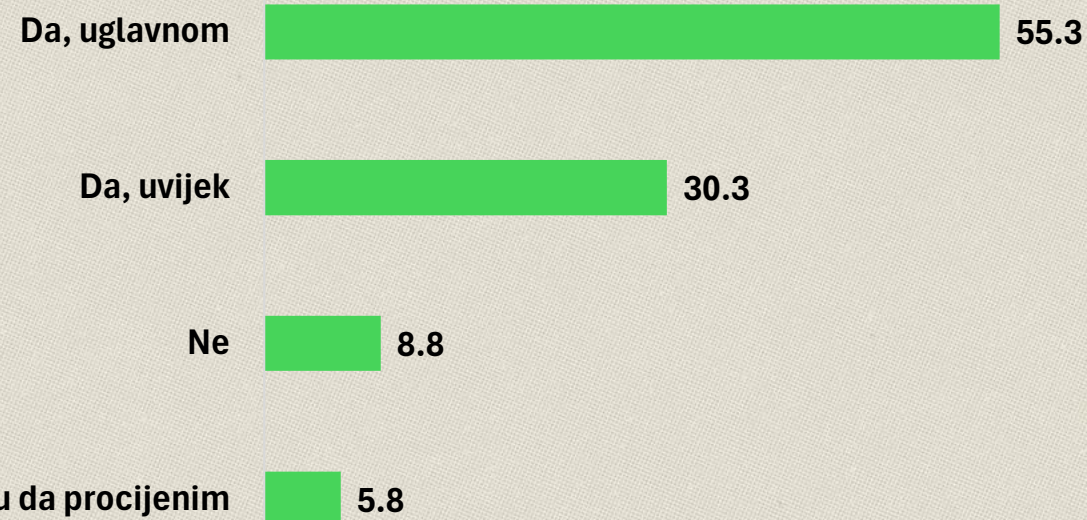
Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

V Sigurnost i reakcije na nasilje

Da li se ti osjećaš sigurno u školi?

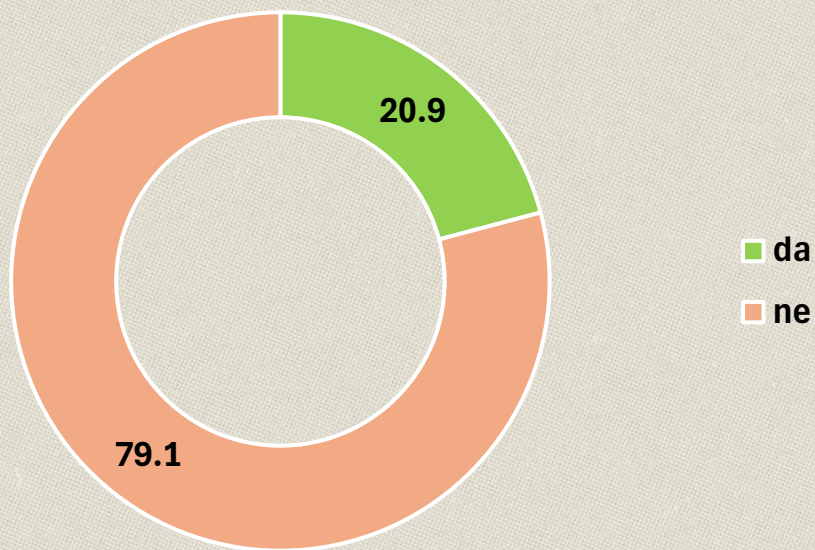
Nešto manje od trećine učenika/ca (30.3%) navodi da se uvijek osjeća sigurno u školi, dok preko polovine (55.3%) učenika/ca uglavnom osjeća sigurnost.

Međutim, 8.8% učenika/ca se ne osjeća se sigurno u školi, a 5.8% nije moglo da procijeni osjećaj sigurnosti u školi.

Da li znaš, u tvojoj školi/sredini nekog ko je kao maloljetnik osuđen za neko krivično djelo?

Svaki peti učenik/ca (20.9%) izjavljuje da poznaje nekoga u svojoj školi ili sredini ko je kao maloljetnik osuđen za neko krivično djelo, dok skoro četiri petine (79.1%) učenika/ca ne poznaje takvu osobu.

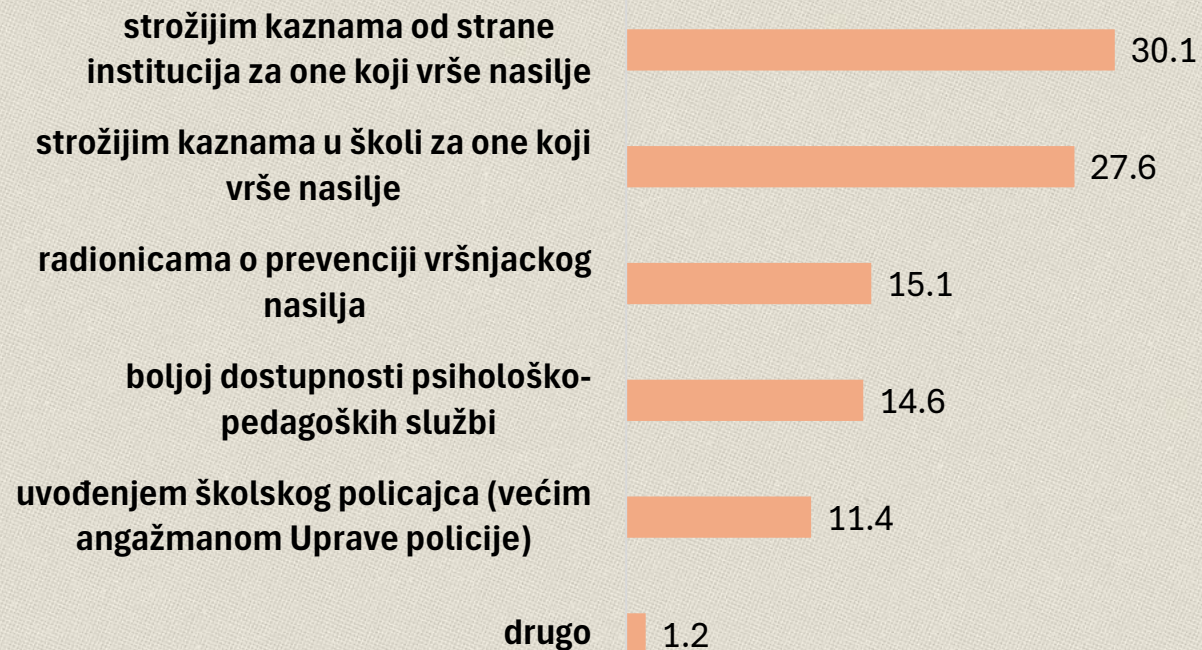

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Šta misliš, kako se može suzbiti vršnjačko nasilje u tvojoj školi/sredini?

Učenici/ce vjeruju da se vršnjačko nasilje u školi ili sredini može suzbiti **strožijim kaznama od strane institucija za one koji vrše nasilje (30.1%)** i **strožijim kaznama u školi (27.6%)**.

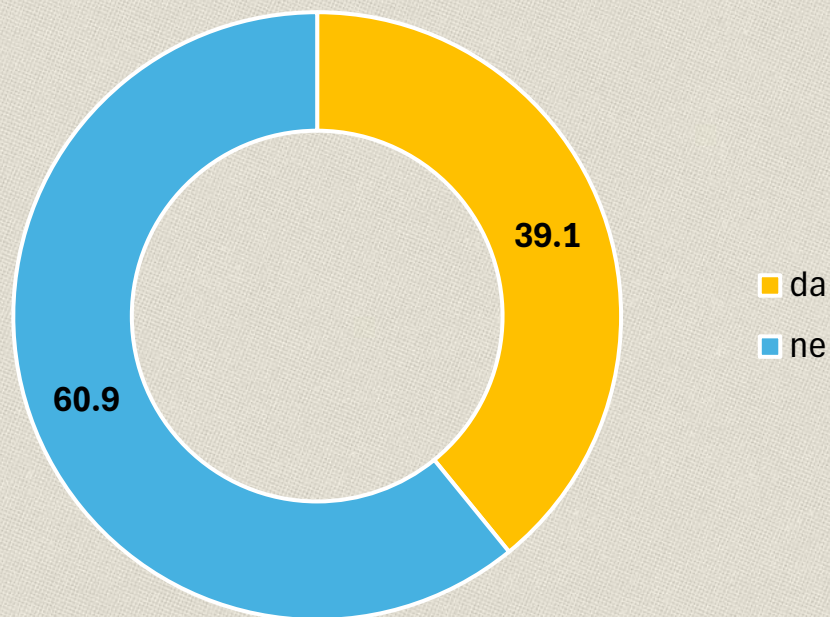
Radionice o prevenciji vršnjačkog nasilja se, takođe, vide kao korisne, kao i **bolja dostupnost psihološko-pedagoških službi**, ali i **uvođenje školskog policajca**.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li si se nekad osjećao uvrijeđeno ili povrijeđeno zbog toga što je neko od tvojih vršnjaka ili poznanika/ca postavio komentar ili sliku na društvenoj mreži?

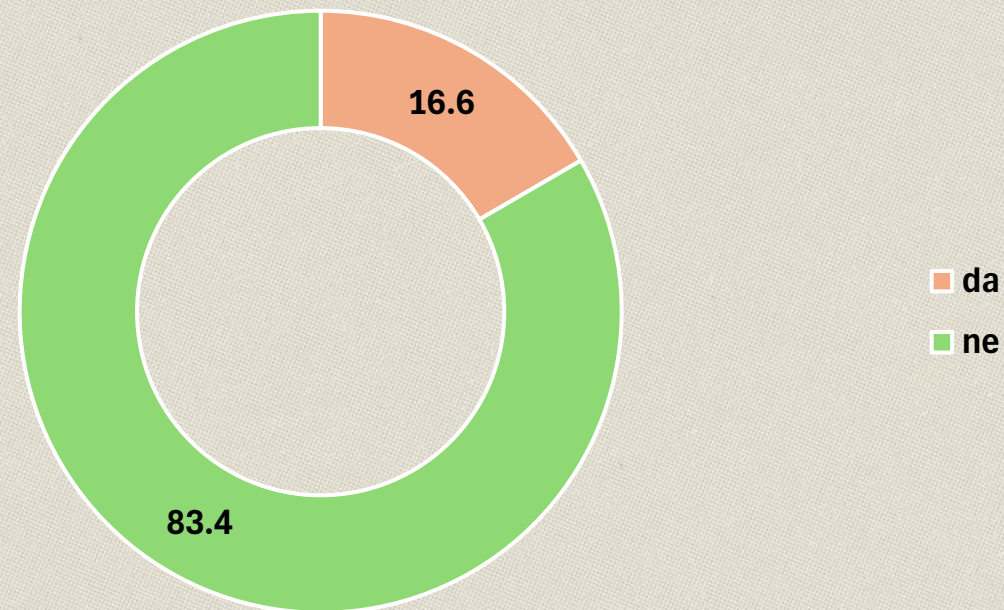
Skoro dvije petine učenika/ca (39.1%) izjavilo je da su se nekad osjećali uvrijeđeno ili povrijeđeno zbog komentara ili slike koju je neko od njihovih vršnjaka/kinja ili poznanika/ca postavio na društvenoj mreži (*Instagram, TikTok, Snapchat, Facebook, X*), dok 60.9% učenika/ca nije imalo takvo iskustvo.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li si ti nekada vršio neki oblik vršnjačkog nasilja?

Prema rezultatima ovog istraživanja, **16.6%** učenika/ca priznaje da su nekada vršili neki oblik vršnjačkog nasilja, dok 83.4% učenika/ca izjavljuje da nikada nisu bili počinioци vršnjačkog nasilja.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Kako ocjenjuješ ulogu nastavnika/ca i školske uprave u prepoznavanju i reagovanju na vršnjačko nasilje u školi?

Skoro svaki peti (18.8%) učenik/ca ocjenjuje ulogu nastavnika/ca i školske uprave u prepoznavanju i reagovanju na vršnjačko nasilje kao veoma proaktivnu.

Donekle proaktivnim ovu ulogu ocjenjuje 48.6% učenika/ca, dok 22.8% smatra da je njihova uloga pasivna.

Svaki deseti učenik/ca vjeruje da nastavnici/e i školska uprava ne reaguju na vršnjačko nasilje.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li smatraš da školska uprava efikasno sprovodi politike i mjere protiv vršnjačkog nasilja?

Većina učenika/ca (51.0%) vjeruje da se te politike i mjere sprovode, ali i da postoji prostor za poboljšanje, dok manjina (14.4%) učenika/ca smatra da je školska uprava efikasna u borbi protiv vršnjačkog nasilja.

Da se rijetko sprovode politike i mjere smatra 27.3% učenika/ca, a 7.4% učenika/ca čak da školska uprava uopšte ne sprovodi politike i mjere protiv vršnjačkog nasilja.

